

HAMA 2016
JARRERA DOKUMENTUA:

HEZKUNTZAK BABESA EMATEN DIT. BABES DEZAGUN HAREN FINANTZAKETA

NAZIOARTEAREN KONPROMISOAK

Hezkuntza-agenda berria onartu da hasi berri dugun 2016. urtean: Hezkuntza 2030. *Ekintza-esparrua*¹. Munduko estatu guztiak berriro ere saiatuko dira *kalitatezko hezkuntza inklusibo eta bidezkoa ziurtatzeko eta guztiontzako bizitza osoko ikaskuntza sustatzeko* helburua betetzen. **Epea: 2030.**

2000. urtean, Dakarren burututako Hezkuntzari buruzko Mundu Foroan, Guztiontzako Hezkuntza ekimenaren sei helburuak finkatu zituzten, 2015erako bete beharrekoak zirenak. Aurrerapausoak eman badira ere, helburuak ez dira erdietsi eta estatuek beste akordio bat sinatu zuten 2015eko maiatzean², **bete gabe dauden konpromisoak** aztertze eta agenda eguneratzeko, hezkuntza arloko konpromiso berriak sartze aldera.

Asmo onak eta konpromiso politikoak lortzeko ezinbestekoa da **finantzaketa nahikoa eta kalitatezkoa** izatea, horixe izan dugu azken 15 urteotako ikasgai nagusia. Horrelako finantzaketa funtsezkoa da egoki prestatutako irakasleak izateko, nahikoa material didaktiko edukitzeko, kalitatezko ikastetxeak izateko eta horiek eskuragarriak izan daitezen...

UNESCOren arabera, urtean 340.000 milioi dolar inbertitu behar dira diru-sarrera apalak eta ertainak dituzten herrialdeetan 12 urtez derrigorrezko eta doako hezkuntza bermatu ahal izateko. Horretarako, garatzeko bidean diren herrialdeek NPGaren % 6,56 hezkuntzara bideratu beharko lukete, eta hala ere, 39.000 milioi dolar faltako lirateke munduan hezkuntzarako eskubidea bermatzeko.

Finantzaketa-arrakala hori itxi egingo litzateke herrialde emaleek beren Garapenerako Laguntza Ofizialaren (GLO) % 15-20 hezkuntzara bideratuko balute. Edo bestela esanda, Hezkuntzaren aldeko Munduko Aliantzak kalkulatu duenez, garatzeko bidean den herrialde batean haur baten hezkuntzaren kostua eguneko 1,18 dolarrekoa da batez beste, eskolaurretik bigarren hezkuntza amaitu arte: eguneko 1,04 dolar garatzeko bidean dauden herrialdeek berek emango lukete. Beraz, **kanpo-finantzaketa**ren arrakala haur bakoitzeko egunean 14 zentimokoa da bakarrik.

Halaber, gogora dezagun 2015eko irailean NBeko estatu kideek Garapen Iraunkorrerako Agenda 2030 onartu zutela. Bertan, Garapen Iraunkorreko 17 helburu jaso zituzten pobrezia desagerrarazteko, desberdinkeria eta

¹ (UNESCOren 38. Biltzar Nagusia, Paris).

² Incheongo Mundu Foroa, UNESCOk antolatua.

**KANPO-FINANTZAKETAREN
ARRAKALA HAUR
BAKOITZEKO EGUNEAN 14
ZENTIMOKOA DA
BAKARRIK.**

bidegabekeriaren aurka borrokatzeko eta klima-aldaketari aurre egiteko. Historian lehen aldiz onartu da estatuak batera lan egiteko konpromisoa nahitaezkoa dela garapena lortzeko. Agenda unibertsala da, guztion parte-hartzearekin eraikia eta guztioi dagokigu indarrean jartzea. **Garapen Iraunkorrerako 4. helburuan jasota dago Hezkuntza Eskubidea.** Hezkuntza-helburua haratago doa eta barne hartzen ditu, besteak beste, genero-desberdintasunak murriztea, haur-hezkuntzarako eta lehen eta bigarren hezkuntzetarako doakotasuna, helduen eta gazteen alfabetatzea eta hezkuntza teknikoa, bokaziozkoa eta tertziarioa. Helburu unibertsalak, munduko herrialde guztietan ezar daitezkeenak.

Agenda 2030 burutu ahal izateko aldaketa globalak ere egin beharko dira, horien artean berrikuntzak finantza-sisteman eta gardentasun handiagoa herritarrei kontuak emateko orduan.

Haatik, zenbakiei erreparatuta, hezkuntza ez da gai nagusietako bat Europan. Orokorrean hartuta, Garapenerako Laguntza Ofiziala geldirik dago Europan azken bi urteotan (Batasunaren NPGaren % 0,43 2013 eta 2014 urteetarako), eta hezkuntzara bideratutako ehunekoak murriztuz joan dira; Danimarkan, Norvegian edota Espainian, esaterako, hezkuntzara bideratutako baliabideak nabarmen jaitsi dira, eta baita Garapenerako Laguntza Ofizialaren ehuneko orokorra ere.

Espainiaren kasuan, azken urteotako krisialdiaren ondorioz atzera egin du GLOak, eta murrizketa garrantzitsu hori hezkuntzan ere eman da, bai termino totaletan eta baita laguntza totalaren ehunekoari dagokionez ere. Horrela, 2008an, Garapenerako Laguntza Batzordearen datuen arabera, laguntza osoaren % 8 bideratu zen hezkuntzara, eta 2013an, berriz, % 2,6 bakarrik, historiako baliorik apalena.

Oinarrizko hezkuntzari dagokionez, horretan ere modu kezagarrian egin da atzera, azken hamarkadako zifrarik okerrenak izan baitira, Diputatuen Kongresuko

ESPAINIAN OINARRIZKO HEZKUNTZAN ATZERA EGIN DA, AZKEN HAMARKADAREN ZIFRA LATZENAK EMAN DIRELARIK.

Lankidetzaz Batzordeak egin zuen legez besteko proposamenetik urrunduta. Izan ere, proposamen horretan alde biko GLO osoaren % 8 oinarrizko hezkuntzara bideratzea jasotzen zen. Garapenerako Laguntza Batzordearen datuek erakusten dutenez, laguntza hori % 3,5ekoa izan zen 2008an eta % 0,9koa besterik ez 2013an.

Azpitarratzekoa da Garapen Iraunkorrerako Helburuak eta Guztiontzako Hezkuntza ekimenarenak herrialde guztietan ezarri eta bete behar direla, garatueta eta garatzeko bidean daudenetan. Beraz, lankidetzan ari den herrialdeetan horiek betetzen direla zaindu beharko du Espainiak, baina, aldi berean, berak ere bete beharko ditu.

Hezkuntza funtsezko zutabea da edozein ekonomiatan, eta estatu batek hezkuntzan gehiago inbertitzen badu, ekonomia lehiakorragoa izango du. Finantza-krisiak paradigma hori hautsi du eta 2009tik hezkuntzako aurrekontuak murrizten joan dira, sistematikoki, bai Espainiako estatuan, eta baita autonomia-erkidegoetan ere. 2012an, hezkuntzara BPGaren ehuneko txikiena bideratzen zuten Europar Batasuneko 10 herrialdeen artean zegoen Espainia, BPGaren % 4,4rekin. Ordutik, gainera, ehuneko horrek behera egin du urtero, eta 2015ean % 4,23koa izan zen.

MUNDUKO MILIOIKA HAURREN EGOERA

Gaur egun, munduko 124 milioi haur eta gazte ez dira eskolara joaten; horietatik 59 milioik ez dute lehen hezkuntza ere jasotzen, eta 65 milioi ez dira bigarren hezkuntzako eskoletara joaten. **Guztiak behar dute beren hitza entzunaraztea.**

2015eko apirilean aurkeztu zuen UNESCOk *Guztionezko Hezkuntzari buruzko Txostena 2015, Lorpenak eta erronkak*. Txostenean aurrerapausoak ageri dira, baina ez dira nahikoa. Munduko hiru herrialdetik batek bakarrik bete ditu Guztionezko Hezkuntza ekimenaren helburu guztiak; % 43k genero-berdintasuna lortu dute lehen eta bigarren hezkuntzan, eta erdiek bakarrik erdietsi dute helburu garrantzitsuenak: lehen hezkuntzarako adinean dauden haur guztien eskolatzeko unibertsala.

Beraz, **2016an oraindik 59 milioi haur daude eskolatu gabe, horietatik % 53 neskek** (zifra horrek 2,4 milioitan egin du gora 2010etik), beste 124 milioi haurrek ezingo dute lehen hezkuntza amaitu, eta amaitzen duten askok ez dituzte oinarritzko gaitasunak eskuratzen, irakaskuntzaren kalitate txarrarengatik. Oraindik lau milioi irakasle behar dira lehen hezkuntzako adinean dauden haur guztiak eskolatzeko. 63 milioi nerabe eskolatu gabe daude oraindik. Ia 781 milioi pertsona helduk ez dute behar adinako gaitasunik irakurtzeko eta idazteko.

Gainera, erronka berriak agertu dira: hezkuntza eskuratu ezina, hezkuntzaren kalitatea eta berdintasuna, eta talde eta kolektibo askok (pobreak diren eta landaguneetan baztertuta dauden familietako haur eta gazteak, gutxiengo etnikoetakoak, desgaitasunen bat dutenak, iheslariak edo desplazatuak, gatazka armatuen mende daudenak...) ez dute hezkuntza-eskubiderik, eta gero eta desberdintasun gehiago daude hezkuntzan. Eskolaren babes-izaera mehatxupean dago, batez ere larrialdi- eta gatazka-egoeretan. UNICEFen datuen arabera, gatazka-zonaldeetan 4 haurretatik bat ez da eskolara joaten.

Espainian ere badira erronkak, murrizketek batez ere hezkuntza arloko laguntza ekonomikoei edo familientzako laguntzei eragin baitiete, liburu-erakundeetako laguntzei edo jantoki-bekei, esaterako. Gogora dezagun hezkuntza autonomia-erkidegoetara transferitutako eskumena dela, eta beraz, bakoitzak bere lehentasunak finkatzen dituela. Laguntzetan izan diren murrizketak eta soldatetarako aurrekontuetan egin direnak funtsezko gakoak dira hezkuntzaren kaliterako eta faktore oso garrantzitsuak eskola-porroteko ratioetan, non Europako lehen tokietan gauden. Aurten, Hezkuntzaren Aldeko Munduko Astea (HAMA), eskolak haurrengan duen babesle rola nabarmendu nahi dugu. Hezkuntzak pobrezia-aren aurrean babesten gaitu, izan ere, gaitasunak sendotzen dituen tresna da; hezkuntza jaso duen

pertsona ez da hain ahula, libreagoa da eta gizartean parte hartzeko aukerak ditu; hezkuntza babeslea da larrialdi- eta gatazka-egoeretan, bakea eraikitzen du eta gizarte-partaidetza sustatu. Hezkuntza, batez ere neskena, esplotaziotik, abusuetatik edo haur-ekzkontzetatik babesteko baliabiderik eraginkorrenetakoa da; amen osasuna hobetzen du, haurren heriotza-tasa gutxitzen du, familiaren nutrizio mailak areagotzen ditu, ekonomikoki eta politikoki ahalduntzea ahalbideratzen die eta baita lan-aukera hobekia eskura izaten ere. **Babes hori ezin da bermatu estatuek ez badute hezkuntza finantzatzeko benetako konpromisorik hartzen.**

© Educo

Datu horien atzean, pertsona askori ari zaie ukatzen oinarritzko eskubide bat: hezkuntza, eta horrek ezinezkoa egingo die pobreziatik irtetea, arazo lokalak eta globalak konpontzeko gaitasunak edukitzea, oinarritzko beste eskubide batzuk aldarrikatzea (adibidez, osasuna). Jendarte konprometitua eta aktiboa eraiki beharra dugu, mobilizatzeko eta gizartean eragiteko gai dena,

gobernuei eta nazioarteari presio egingo diena hezkuntza haurrentzako benetako babes-tresna izan dadin.

© Angela Wells/JPS

HMK 100 herrialde baino gehiagotan dagoen nazioarteko koalizioa da. GKEak, hezkuntzako sindikatuak, ikastetxeak eta askotariko gizarte-mugimenduak ditu partaide. Munduko pertsona guztiek kalitatezko hezkuntza eskura izan dezaten bermatzeko estatuek eta nazioarteak sinatutako nazioarteko konpromisoak goitik behera bete daitezen eskatzeko mobilizatzen gara.

“Dakarreko Gailurrean”, Senegalen, hartutako konpromisoak goitik behera betetzen direla zaintzeko sortu zen HMK. Gure helburua beti izan da herritarrak sentsibilizatzea eta mobilizatzea, gobernuei eta nazioarteari eska diezaieten beren promesak bete ditzatela, eta Hezkuntza Eskubiderik ez duten 59 milioi pertsonen etorkizunaren gaineko ardura har dezatela. 2015ean 15 milioi lagun baino gehiago mobilizatu ditugu mundu osoan.

Gizarte zibila, HMK barne, konpromiso sendoak eskatzen ari zaizkio nazioarteari ahalegin handiagoa egin dezan garapen orokorraren finantzaketa hobetzeko, batez ere hezkuntza-sistema publiko eta doakoei dagokienez. 2015aren osteko garapen-prozesu osoan zehar egindako eskaria da, Hezkuntzari buruzko Mundu Foroan, hezkuntzaren inguruko Osloko goi-bileran eta Garapena finantzatzeko nazioarteko biltzarrean eskatu da, baina horietako bakoitzean emaitzak ez dira nahikoa izan hezkuntzarako garapenerako laguntzak hobetzeko konpromiso esanguratsuak lortzeko.

Kausaren aldeko iritziak ugaritze aldera, urtean behin, apirilean, kanpaina abian duten munduko estatu guztietan **Hezkuntzaren Aldeko Munduko Astea (HAMA)** antolatzen da.

Kalera atera eta hainbat ekintza antolatzen ditugu, Hezkuntza Eskubidearen garrantziaren inguruan gizarte-kontzientzia sortzeko xedearekin. Hezkuntza-komunitatearen, komunikabideen, gizarte osoaren eta,

Hezkuntza komunitatearen, komunikabideen eta gizarte osoaren arreta deitu nahi dugu, batez ere angintari politikoen, munduan guztiontzako kalitatezko hezkuntza eskubidea erreala eta eraginkorra izan daitela.

batez ere, ordezkari politikoen arreta geureganatu nahi dugu, kontura daitezen eskubide hori benetan eta eraginkorki gauzatzea beharrezkoa dela, munduan guztiok kalitatezko hezkuntza izateko eskubidea, alegia.

Espainian, 2003an lehen HAMA antolatu zenetik egin diren mobilizazioei esker, lorpen ugari izan ditugu. Pertsonen eta beren komunitateen osoko garapenean hezkuntzak duen garrantzia ageriko egiten lagundu dugu, eta murritzeta larriak pairatu badituzte ere, hezkuntzako lankidetzak politikak agenda politikoetan daude oraindik.

2006an, **Neska-mutil guztiek behar dituzte irakasleak** leloaren pean, Espainia osoko haurrak joan ziren Diputatuen Kongresura, gure ordezkari politikoei hezkuntzan inberti dezaten eskatzera. Mobilizazio horren ondorioz legez besteko proposamen bat onartu zen, Espainiak hezkuntzarako eskaintzen duen lankidetzara areagotzeko.

2008an, **Gainditu bazterketa: kalitatezko hezkuntza!** leloaren pean, puzzle handi bat egin eta eskola partaideek idatzitako mezuekin batera eman genion Nazioarteko Lankidetzarako estatu-idazkariari, eta hark konpromisoa hartu zuen Garapenerako Laguntza Ofizialaren % 8 oinarritzko hezkuntzara bideratzeko.

2013an, Estatuko HAMAREN ekintza Senatuan egin zen: bertan izan ziren Garapenerako Nazioarteko Lankidetzara Batzordea eta HMK osatzen dugun 50 erakunde baino gehiago. Ongi prestatutako eta ordaindutako behar adina irakasleren beharra aldarrikatzen dugu, kalitatezko hezkuntza jasotzeko eskubidea benetakoa izan dadin eta desberdintasunarekin amaitzeko. Topaketa horretan onartutako mozioaren bidez, gobernuari eskatu zitzaion garrantzia eman diezaien garapenerako lankidetzak politikari –pobreziaren kontrako borrokaren baitan–, eta lehentasuna eman diezaien "hezkuntzaren kalitatea hobetzeari, egoerarik ahulenean dagoen jendeak oinarritzko ikasketak, trebetasunak eta konpetentziak eskura ditzan".

2015. urtean, **"Ni hezkuntzaren alde nago. Eta zu?"** leloaren pean, Espainiako 40.000 haur eta gazte baino gehiago bozgorailu izan dira oinarritzko hezkuntza ere eskuratu ezin duten milioika pertsonarentzat. Diputatuen Kongresuan hartu gintuzten, eta gure ekintzaile gazteen ordezkaritza batek Hezkuntza Eskubidearen aldeko konpromisoak errebindikatu zizkien politikariei.

ERRONKAK ETA PROPOSAMENAK

© Sergi Cámara/Entreculturas

Bete gabeko konpromisoak eta lortzeke dauden erronkez betetako egoeran sortu da Agenda 2030 berria. Egoera horri aurre egiteko, bakoitzak zerbait egin beharko du. **Munduak funtsezko aldaketak** behar ditu, eta horrek herritar global aktiboen belaunaldi berri bat eskatzen du, jakintza, jarrera eta jokabide berrien jabe dena, gobernuei hezkuntza- eskubidearen inguruko konpromisoak bete ditzaten eskatuko diena.

Milioika lagun pobreziatik eta gatazketatik babestuko dituen hezkuntzaren garrantzia ulertarazteko unea da, politikariak eta iritzi publikoa hortaz jabe daitezen; izan ere, gaitasunak sendotzeko tresna da hezkuntza; hezkuntza jaso duen pertsona ez da hain ahula, libreagoa da eta gizartean parte hartzeko aukerak ditu.

Hezkuntza babeserako tresna izan dadin, aurreko mobilizazioak egingo ditugu Hezkuntzaren Aldeko Munduko Astearen, gure agintariei eskatzeko hezkuntza- eskubidea bermatzeko hartu dituzten konpromisoak **finantzatzeko** aurrekontua bidera dezaten.

Funtsezkoa da herrialde garatuak garapenerako laguntzarako hartuak dituzten konpromiso ofizialak erabat betetzea, baita herrialde garatu askok hitzemandakoa ere: NPGaren % 7 Garapenerako Laguntza Ofizialera bideratzeko helburua lortzea.

Gogora dezagun nazioarteak Hezkuntzaren aldeko Mundu Foroan (2015 Maiatza)

“... eta helburuak ezingo dira lortu finantzaketa ez bada gehiagotzen edota hobeto bideratzen, bereziki maila guztitan, guztiontzako kalitatezko hezkuntza lortzetik urrunago dauden herrialdeetan. Horregaitik hezkuntzaren gastu publikoa haunditzearen alde gaude, testuinguru nazionalekin bat etorriz, eta nazioartearen eta eskualdeen estandarrei atxikitzea (modu eraginkorrean BPGren %4-6 destinatzea eta/edo gutxienez gatu publiko osoaren %15-20 Hezkuntza arlora zuzentzea)”

Intxeongo Adierazpena

Konkretuki guri eskakizurak

- 1 Hezkuntzako Agenda 2030 egitasmoaren konpromiso guztiak betetzea, kalitatezko hezkuntza inklusibo eta bidezkoa bermatzeko eta guztiontzako bizitza osoko ikaskuntzarako aukerak sustatzeko. Konpromiso horiek estatu guztiek nahitaez bete beharrekoak dira, baita Espainiak ere.
- 2 Gobernuak bere ekarpena handitzen joateko plan zehatza finka dezala, Nazio Errenta Gordinaren % 0,7 Garapenerako Laguntza Ofizialera bideratzeko helburuarekin, eta hori lortze aldera, legealdi honetan gutxienez % 0,4ra iristeko konpromisoa har dezala.
- 3 Gobernuak GLOaren % 8 gutxienez oinarritzko hezkuntzara bidera dezala, Diputatuen Kongresuaren 2006ko legez besteko proposamenak eta Senatuaren 2013ko mozioak gomendatzen dutenez.
Halaber, garrantzitsua da onartzea hezkuntzak funtsezko egitekoa duela larrialdi- eta gatazka-egoeretan, eta ildo horretan, laguntza humanitarioaren % 4 hezkuntzara bideratzea, gutxienez.
- 4 Hezkuntza gai nagusietakoa izan dadila politika publikoetan, funtsezko giza eskubidea baita, beste eskubide batzuen bideratzaile, garapenaren bultzatzaile eta ondasun publiko globala. Horretarako, emaila izateagatik dagozkien konpromisoez gain, Espainiako eta autonomia-erkidegoetako gobernuek hezkuntzako aurrekontuak handitu ditzaten eskatzen dugu, legealdi honetan BPGaren % 5eko inbertsiora iristeraino, gutxienez.
- 5 Espainian hezkuntzaren inguruko itun edo konpromiso sozial eta politikoa erdiesteko lan egitea, ziklo politikoetatik haratago joango dena, etorkizuneko erronkei aurre egiteko gai izango den hezkuntza-sistema finkatzea xede izango duena.
- 6 Hezkuntza Eskubidearen aldeko jendarte globala eraikitzeke lagungarri izango den testuingurua sortzea.
- 7 Hezkuntza Eskubidearen eta Garapen Iraunkorreko Helburuen alde sinatutako konpromisoen betetze mailari buruzko azalpenak ematea herritarrei.

www.cme-espana.org
HEZKUNTZAREN
Aldeko Mundu-kanpainia
Espainiako koalizioa

Hezkuntzaren aldeko Munduko Kanpainaren Espainiako koalizioan honako erakunde hauek parte hartzen dute:

Hauek dira Nafarroan HAMA egitasmoan parte hartzen duten erakundeak:

Laguntzaileak:

